

Piyasada 3 karar verici vardır: Hane halkı, firmalar ve devlet.

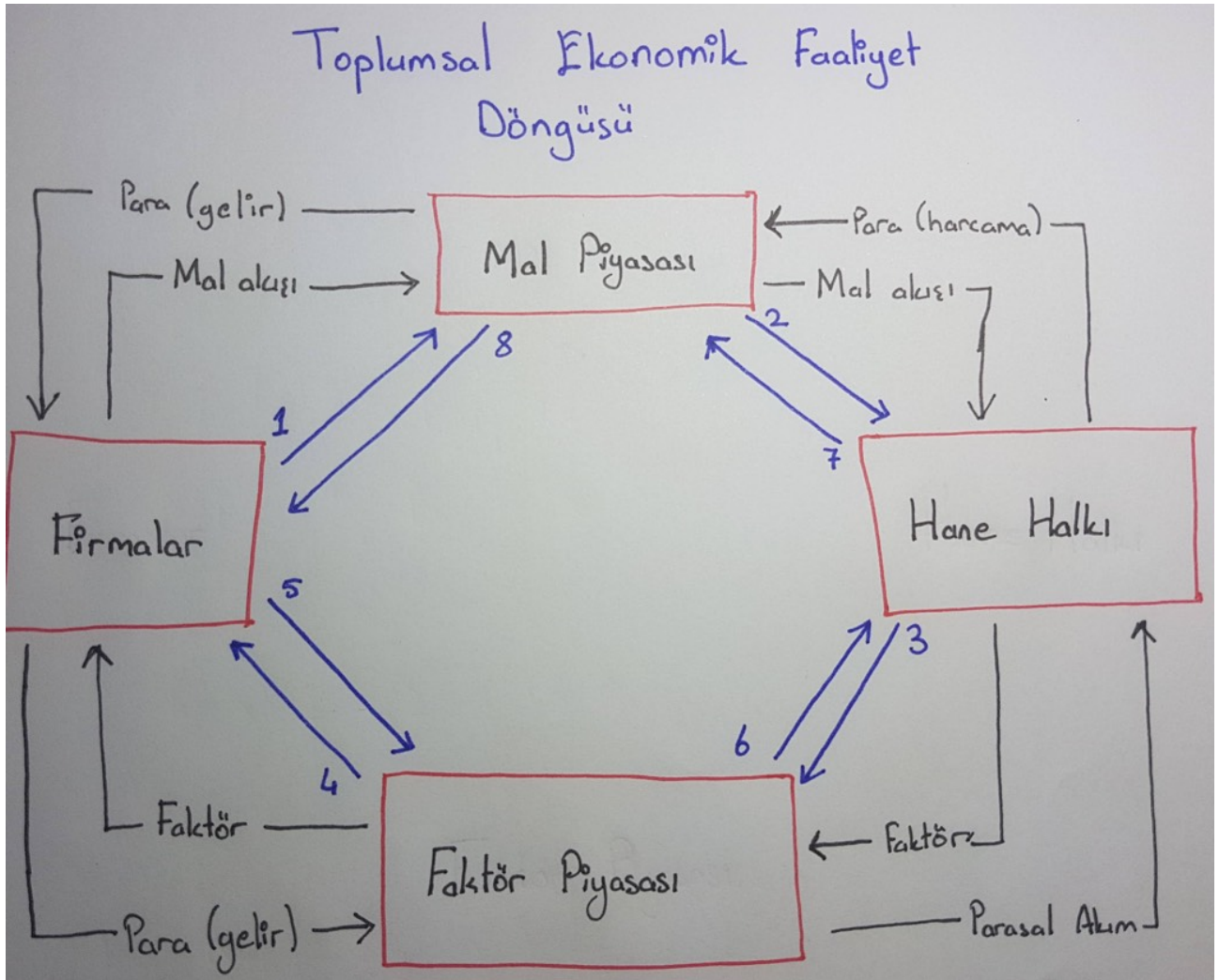
Hane halkı içerisinde hem üreticiler hem de tüketiciler vardır. Firmalar üreticilerdir. Devletin içerisinde hem üretim hem tüketim hem de denetleme faktörü vardır.

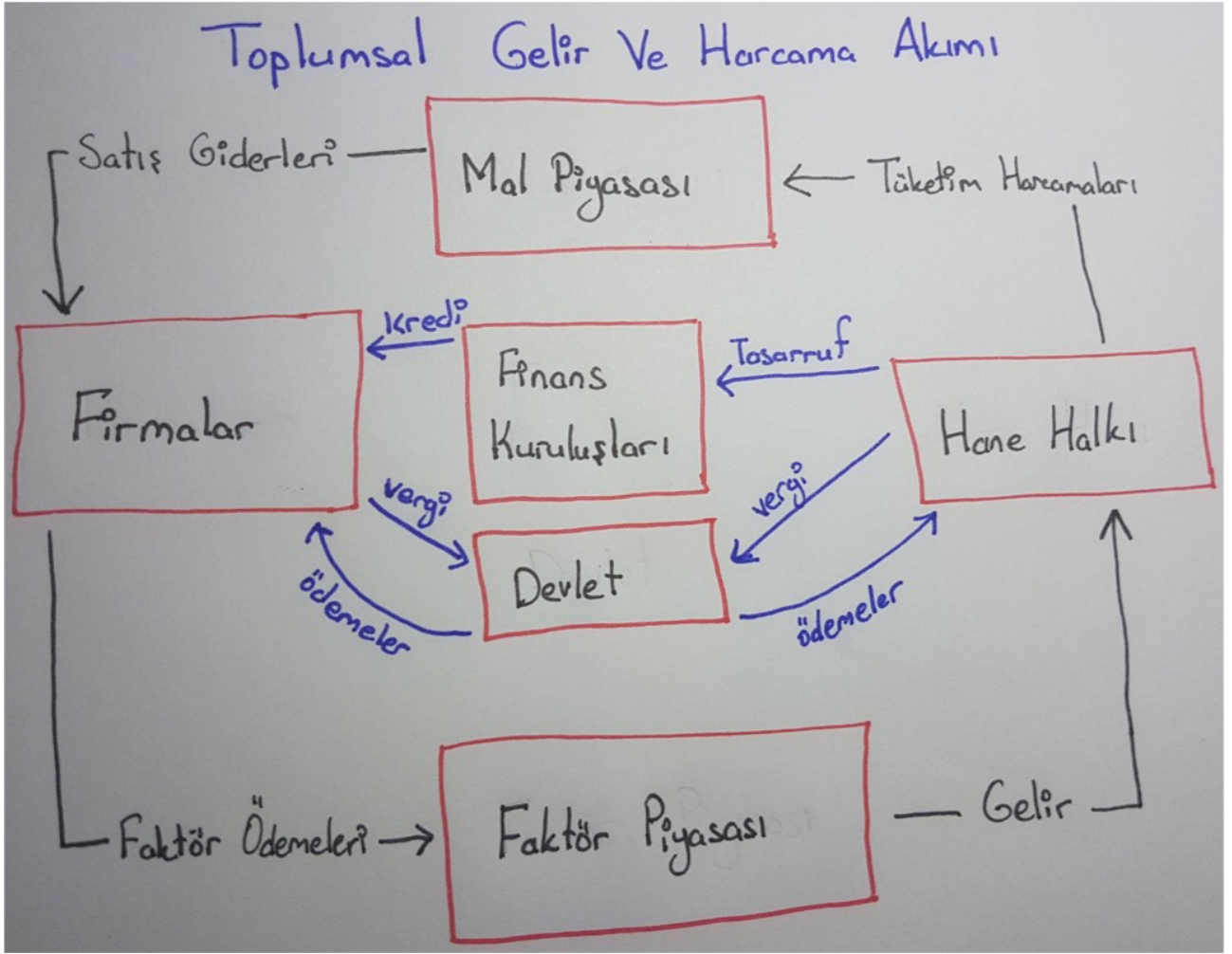
Firmalar, üretim faktörü olan insanları istihdam ederek üretim faktörünün içinde yer almış olur. Firmaların amaçları ürettiklerini devlete ve hane halklarına satarak kar elde etmektir.

Devlet ise üretim ve tüketim işlevinin yanı sıra, sahip olduğu siyasal ve yasal yetkiyle piyasaları kontrol eder ve denetler.

Bu karar vericiler, piyasada birlikte çalışarak piyasanın düzenini sağlarlar. Bunun sonucunda Adam Smith'in doğal düzen dediği durum ortaya çıkar. Doğal düzen sayesinde liberal sistem ortaya çıkar ve piyasalarda kaynaklar en etkin ve verimli şekilde kullanılmış olur.

Bir ekonomide iki ana piyasa vardır: Mal piyasası ve faktör piyasası. Bu piyasalarda sonsuz sayıda satıcı ve alıcı (arz/talep) buluşur ve piyasada ekonomik bir döngü ortaya çıkmış olur.

Piyasalar

Liberal ekonomide 4 çeşit piyasa vardır.

1-) Tam Rekabet Piyasası

Piyasa şeffaftır. Piyasaya giriş çıkış serbesttir. Mallar homojendir.

2-) Tekel Piyasası (Monopol)

Tek satıcı, çok alıcı vardır. (Örnek: Milli Piyango, TEDAŞ)

3-) Oligopol Piyasa

3-4 tane satıcı, çok alıcı vardır. Buna en güzel örnekler GSM firmaları. (Turkcell, Vodafone, Turk Telekom)

Devlet genel olarak bu piyasayı denetler.

4-) Tekelci Rekabet Piyasası

Çok sayıda alıcı ve satıcı vardır. Farklılaştırılmış mal ya da hizmet satan birçok firma vardır. Örnekler: Konfeksiyon, ayakkabı, beyaz eşya (Örneğin ayakkabının kendi içerisinde binlerce çeşidi var)

Piyasalar çeşit ölçeklere göre de ayrılırlar.

Piyasadaki Firma Sayısına Göre: Tekel piyasasında tek bir firma vardır. Oligopol piyasada 3-4 tane firma vardır. Tam rekabet piyasasında ve tekeli rekabet piyasasında çok fazla sayıda firma vardır.

Firmaların Fiyatı Kontrol Gücüne Göre: Tam rekabet piyasasında firmalar fiyatı kontrol edemez. Tekel piyasasında firmalar fiyat üzerinde tam kontrole sahiptir. Tekeli rekabet piyasasında firmaların fiyatı kontrol gücü kısmidir. Oligopol piyasada bu durum tekeli ile tam rekabet piyasaları arasındadır.

Piyasaya Girişe Göre: Tekeli rekabet piyasalarında giriş engeli azdır. Oligopol piyasalarına giriş zordur. Tekel piyasalarına giriş çok zordur.

Fiyat Dışı Rekabete Göre: Tam rekabet piyasalarında fiyat dışı rekabet yoktur. Tekeli rekabet piyasalarında fiyat dışı rekabet çoktur. Oligopol piyasalarında fiyat dışı rekabet daha da çoktur. Tekel piyasalarında fiyat dışı rekabet yoktur.